

den Enkeltes Adkomst, thi deres Adkomst er meget forskjellig. De have saaledes langtfra Alle Bagergaarde, som have været dette siden 1739; Nogle have dem ifølge andre og senere Bevillinger; Nogle have erhvervet dem før end 1841, og Andre efter 1841, en Omstændighed, om hvis Betydning der dog i denne Sag i det mindste kan reises Spørgsmaal. Jeg troer saaledes, at Paastanden maatte fremsættes af de Enkelte. Det bør nu være Gjenstand for Overveielse, hvorvidt den lovgivende Magt bør gjøre Noget, enten til at fremme et saadant Spøgsmaal eller til at standse det. Jeg maa tilstaae, at jeg troer den lovgivende Magt vilde forholde sig rettest, naar den i saa Henseende forholdt sig aldeles neutral. Have end Eierne en særlig Adkomst, som de kunne gjøre gjældende mod Staten, da seer jeg ikke aldeles klart, om de ikke skulde kunne gjøre denne gjældende, ogsaa naar der udkommer en ny Lov om dette Forhold, hvorved de formene, at deres særegne Ret er bleven sat tilside. Dette er vel ikke lidet tvivlsomt, men jeg troer, det vilde være meget betænkeligt, om man ved dette enkelte her foreliggende Tilfælde vilde gaae ind paa Noget, som i nogen Henseende kunde præjudicere Forholdet mellem den, lovgivende Magt og Domstolene. Det kan ikke være Andet, end at Enhver maa ønske, at Domstolene maa beholde den fulde Myndighed i Staten, som tilkommer dem; men man maa vistnok være overmaade forsigtig ved at tillægge dem en større Myndighed, end der, efter de naturlige Forhold mellem den lovgivende og dømmende Myndighed, retteligt kan tilkomme dem. Og jeg troer ogsaa, at naar man først kommer ind paa denne Vej, da kan man let komme til meget vanskelige Forhold, til, som jeg troer,

upraktiske Forhold, saaledes som det skundom har viist sig i andre Lande. Jeg troer derfor, at man ikke af denne i og for sig mindre betydelige Sag skulde tage nogen Anledning til at fremkalde noget Spørgsmaal om, hvorledes Statsmagten stiller sig imellem Domstolene og den lovgivende Magt. Mene de paagjældende Eier, at de have lidt et Retsindgreb ved en ny Lov om denne Sag, da skjønner jeg ikke rettere, end at det maa staae til dem at sagsøge Staten i saa Henseende, og at, hvis der skulde udfordres nogen Erstatning, nogen Godtgjørelse for dette formeentlige Retsindgreb, Forpligtelsen til at udrede denne da maatte hvile paa Staten, der gjennem sin lovgivende Magt har truffet en Foranstaltning, hvorved Vedkommende føle sig krænkede i deres formeentlige Eiendomsrettigheder. Jeg troer saaledes; jeg gjentager det, at man fra det Offentliges Side skal forholde sig aldeles neutral, hverken udæste eller fremkalde en saadan Afgjørelse, og selvfølgelig heller ikke udelukke den, men forholde sig aldeles siltende derom. Men saaledes som denne Sag tidligere har foreligget, saaledes som Indsigelserne her ere fremsatte, naar man har villet foretage Forandringer i Forholdene, da har det altid hedt sig, at det var Laugets Interesser, hvorom der handlede, og ikke, at det var Eierne af de enkelte Bagergaarde; og saaledes er det ogsaa blevet betragtet i det Udkast, som foreligger. Man har saaledes troet, her var Tale om Ordningen af et Laugsforhold, og Eiernes Interesser vilde da tillige nyde Fyldestgjørelse, naar man afgjorde dette Laugsforhold eller dette Næringsforhold paa en billig Maade for dem, som for Liden vare i Besiddelse af Næringsen.